

Tal vid kyrkomötets öppnande, Uppsala domkyrka den 1 oktober 2019

Det talade ordet gäller

Kyrkomötets ordförande:

Ers majestät
Ers kungliga höghet
Your All-Holiness
Herr talman
Landshövding
Ärade övriga gäster
Biskopar
Ledamöter och medarbetare i kyrkomötet

Kära vänner,
Så samlas vi för att inviga kyrkomötet 2019. Svenska kyrkans högsta beslutande organ med 251 ledamöter och 14 biskopar möts för att fördjupa kunskap, föra dialog och fatta beslut som kan för kyrkan närmare de många människorna – och människorna närmare tillförsikt och tro, närmare Gud.

Vi är så glada att dela den här högtiden med er, inbjudna gäster och skaror av allmänhet.

Your All-Holiness, Bartholomeus I, Archbishop of Constantinople-New Rome, known to us as The Green Patriarch. Welcome to Church of Sweden, to this cathedral and to this opening of The General Synod.

Here in Sweden an article recently was published about what we as churches have – and can – do to stop the climate change. The article was signed by Your All-Holiness and our archbishop Antje Jackelén. This was an important reminder that we have a common duty to bring hopes to the world, the hope of Christ, and that we as Christians, although from different traditions, are obligated to do this together.

För första gången ska vi genomföra ett tematiskt kyrkomöte, och temat som kyrkomötet självt har beslutat om är undervisning.

Undervisning kommer direkt ur kyrkoordningen och är bärande för hela vår kyrka. Det handlar om hur vi som kyrka – vi som kristna – når fram till och berör de många människorna. Med bibelns berättelser, med kyrkans rika kulturarv, med den innerlighet och det hopp som kristen tro rymmer.

Undervisning har så många dimensioner, öppnar så många möjligheter.

När vi steg in i domkyrkan omslöt vi av lärande. Med möda, drömmar och tro har människor 700 år före oss skapat den här katedralen. Så vackra var deras tankar. Så stilsäkra deras ideal.

Så ofattbar deras skicklighet. Själva rummet talar till oss – och förstås seklers tillägg i form av skulpturer, målningar, kapell och korets kristallklara kors. Här finns både guds närvaro och berättelsen om bygdens förutsättningar i form av material, murningsteknik och mönster.

Svenska kyrkan är av svenska staten anförtrodd ansvaret för vårt gemensamma kristna kulturarv. Tänk när varje skolbarn – som en del av läroplanens ämnen samhällskunskap eller religionskunskap – får komma till kyrkan i skolans närhet, till sockenkyrkan, stadsdelskyrkan, domkyrkan, och där läsa sin hembygds historia. I arkitektur, konst, gärna musik. Alla barn behöver lära känna hemortens rottrådar. Alla barn behöver få inblick i den kristna värld som är själva grunden för värden som idag bär vårt samhälle: Alla människors lika värde och alla människors rätt till delaktighet i samhälle och demokrati. Det är undervisning, värd namnet.

När kyrkan flyttar ut från egna rum med närvaro och engagemang i andra delar av samhället, då är det också undervisning. Enligt lång tradition verkar kyrkan mitt ute bland människor, med omsorg om utsatta, mötesplatser för annars ensamma, samtal om det svåra – och stundom underbara – i att vara människa.

Just i år är det 400 år sedan Johannes Rudbeckius började sin biskopsgärning och inledde ett – för sin tid – förunderligt förnyelsearbete. I den då bara några årtionden unga, protestantiska, svenska kyrkan tar han initiativ till landets första gymnasium, skolträdgård, flickskola och därtill även boktryckeri, bokhandel och utvecklat bibliotek. Sockenprästerna anmodas arrangera undervisning för landsbygdens unga och gymnasiets äldre elever sänds ut som lärare. I kyrkolagen 1686 föreskrivs att kyrkan ska svara för skolundervisning i varje socken. Där grundläggs 1842 års folkskola, vårt välfärdssamhälle och där finns inspiration för oss, här och nu.

Undervisning är förstås så mycket mer. Den sker när barnen leker, när konfirmander spelar cos play, när präster predikar, när musiken fyller rum och hjärta, när körer sjunger och när församlingen på tusen andra sätt med full kraft verkar.

I det här kyrkomötet ska vi skärskåda, och besluta om, undervisningens hisnande djup – och utsikter.

Vi som har varit med några år, vet att det är kyrkomötets egen önskan att pröva nya arbetsformer. En kommitté med vida vyer verkade och erhöll – nästan – allas stöd. Presidiet beredde och kyrkomötet beslutade.

Nu står vi här, inför ett alldeles vanligt kyrkomöte, där vägen fram till debatt och beslut bjuder hållplatser av blommande, ovanliga slag. Så spännande, så roligt, så avgörande!

”Du vet väl om att du är värdefull, att du är viktig här och nu...” Så sjunger vi en av kyrkans psalmer, ofta tillsammans med barn och tonåringar. Vi sjunger för att ta du-et – och nuet – på allvar. Unga ger löfte om framtid. Men ungas – och vuxnas – agerande nu, avgör vilken framtiden som kan komma.

”Du passar in i själva skapelsen, det finns en uppgift just för dig...” Så sjunger nog Gud själv för Greta Thunberg och alla andra unga som nu – med kunskap, förnuft och allvar – stiger fram och uppfordrande kräver att vuxenvärlden ska besinna sig och rädda Jordens klimat. Vi alla, i den obevekligt sammanlänkade mänskligheten, kan bara vara tacksamma. Jorden är en. Klimathoten ställer frågor om själva livets överlevnad på sin spets.

I en annan psalm sjunger Jorden sin bön och sitt svar: ”Jag är ert livsrum: gör ingen skada!
Bruka, bevara livet ni får. ... Jag är er moder: bryt inte banden! ... Min jord är er jord, ...
rymder och grönska, vatten och luft.”

Varmt välkomna till 2019 års kyrkomöte!
Kyrkomötet är öppnat.

Karin Perers, kyrkomötets ordförande

Ärkebiskopen:

Ers majestät, Ers kungliga höghet, Your All Holiness, Herr talman, ärade landshövding, ledamöter av kyrkomötet, biskopar och övriga gäster,

Till förmån för annat är min taltid idag nedbantad till kyrkomötesanförelängd. Men misströsta inte, ni kommer att höra mera ifrån mig under kvällens lopp!

Jag skulle kunna nämna spännande ting ur den ekumeniska världen, berätta om våra och de tanzaniska biskopars gemensamma biskopsmöte, lyfta fram den 30-årsjubilerande gemensamma deklARATIONEN om rättfärdiggörelseläran som den 31 oktober 1999 signerades av katoliker och lutheraner och som idag accepteras även av metodister, reformerta och anglikanska kyrkor på global nivå. Jag skulle kunna tala länge om Göra skillnad-helgen nyligen – allt det svåra och underbara som är vårt internationella arbete *Act Svenska kyrkan*.

Istället vill jag denna korta stund lägga fokus på vår sändning, på missionen. Besöket av His All Holiness Patriark Bartholomeus ger anledning att se på oss själva som en västlig kyrka. Västerländska kyrkor våndas mycket över hur de får människor in i sina byggnader, hur vi attraherar, engagerar, får dem att känna sig välkomna. Det har skapat berömvärda ansträngningar för att verkligen vara inkluderande, säger en god observatör.

Men det stannar vid en utifrån-in-orientering av kyrkan. Det finns risk att våra sätt att redovisa vårt arbete och föra statistik får oss att tänka enkelriktat: utifrån-in.

Jesus råder sina lärjungar att gå i motsatt riktning (Lukas 10:1-12) – att våga gå ut och utlämna sig åt andras gästfrihet. Att följa Jesus och hans vandring ända ut i marginalerna. Sändningens riktning är inifrån och ut.

Där ska vi finnas. Så ska vi verka. Vi gör det bland annat med vårt europeiska och interreligiösa initiativ *En värld av grannar*. Vi gör det när vi ser klimatkrisens andliga kärna.

När världen mer och mer vaknar upp till klimatförändringarna och de hotfulla scenarion de kan medföra vore det bokstavligen synd att inte tala evangeliets ord, göra själavårdens erfarenheter tillgängliga, bidra med humanitär hjälp och till rättvisa omställningar. Därför är jag mycket glad över att Biskopsbrevet om klimatet nu har kommit ut i en uppdaterad och reviderad utgåva. Inifrån och ut.

Må levande Gud välsigna detta första tematiska kyrkomöte!

Ärkebiskop Antje Jackelén